

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VIII

Barcelona 31 Gener de 1914

Núm. 326

SUMARI

La mitja-ciencia.

Espanyolisme, per J. MORATÓ.

Els perits mèdics en els Tribu-
nals, per JOAN ALZINA I MELIS.

Fruits de Joventut, per JOSEP MARIA
RUIZ MANENT.

**Blanes, A Mestre J. Ruyra, per A. MARTÍ
I MONTEYS.**

Vides, per JOSEP LLEONART. (*Continuació*).

Poesies de Giovanni Pascoli, per
MARÍA ANTONIA SALVÁ.

De Leopardi: Elogi dels ocells, per
JOSEP MARÍA DE SAGARRA (trad.)

De Pedagogia

Notes per un ensaig de Pedagogia científica, per JOAN CAPÓ. (Sequirà).

Questions pedagógicas.—*El treball manual.*—*El joc infantil.*—*Els parks per a nens i patis de joc,* per ALBERT SANS FARGAS.

L'Isle Soler.

La nostra actuació i l'Auditorium.
Discurs llegit per l'Adrià Gual en el banquet amb que fou obsequiat pels seus amics. (24 Gener 1914). (Acabarà).

De la premsa

Sobre la descentralización. — El fracaso del Estado, per BALDOMERO ARGENTE.

De los centros políticos, per EMILIO JUNOY.

Acaba de sortir

AUQUES I VENTALLS

per JOSEP CARNER

Preu: **5** pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Claris, 82

La mitja-ciència

Una de les característiques habituals de la *provincia* es la mitja-ciència, ço és, aquell encongiment rezelós de l'esperit qui sol passejar de braçet amb una petulancia de migrat horitzò, amb una còmica vanitat de barriada intel·lectual. Mes passa que a la *provincia* totes les remors hi arriben sumortes, totes les vivacitats s'aigualeixen, totes les clarors s'apaibaguen, barrejant-se tot en el gris monòton del benestar vegetatiu. I, per aquesta causa, les pedanteries dels mitjos-sabis són bonatxaces i esdevenen gairebé inofensives per empitjorar el medi, i fins són una de les notes obligades del panorama local, ignorants; elles mateixes, per manca d'inquietuts i contrarietats, del seu pòsit d'irritabilitat.

Catalunya, sortosament, ja no és *provinça* i reacciona contra aquest deixament espiritual, però, entre nosaltres, perduren encara, en aquest període de liquidació dels vells prejudicis, relíquies del període provincial. Les quals relíquies, enfront del resurgiment de totes les energies de la terra, ofeses d'haver restat, per lleis gairebé físiques, al marge de la nostra ascensió nacionalista, han perduda l'habitual bonhomia, i, trencant amb petites escenes passionals l'ensoportament al menys semi-secular, esclaten amb virulències inusitades.

Ara en patim una d'aquestes recrudescencies del malgeni de les mitjanies. L'espectacle de la nostra cultura renai-
xent, la tasca quotidiana, col·lectiva, mo-
desta, ben orientada, de la nostra mo-
derna escola, excita l'enveja de les pa-
tums antiquades. La senzilla publicació
per l'«Institut d'Estudis Catalans»

d'unes normes ortogràfiques pels seus impresos, resulta el somatent qui tornà al braceig i a la cridoria les carcasses inertes. I la atàvica furor es propaga com una passa. I penetra a tots els recons on restaven oblidades polcines de altre temps. Adhuc penetra a les nostres Corporacions públiques, incompetents per immiscuir-se en qüestions d'art i de ciència.

L'un dia és a l'Ajuntament qui un d'aquests mig-sabis preté supeditar les institucions culturals a les entitats polítiques, anc que hi predominin les baixes democracies que alguns apel·laren *terragada*. L'altre dia es al sí de les institucions més relligades amb la nostra renaixença que s'arriba a prescindir per algun dels qui'n tenen l'administració d'acords fermes presos per gran majoria dels socis reunits en junta reglamentaria. Adés era a les columnes d'algún diari que les figures més desacreditades i estantices del vell art comercial, alçaven escandalosa creuada contra un pintor intel·ligentíssim, mancant a totes les lleis de la cortesia i de la germanor germinal.

Ara és a la nostra Diputació que un altre irascible sabí província es descompon i coincideix amb l'analfabetisme lerrouxista en fer campanyes d'agressivitat personal.

De les quals anècdotes, dignes de ser
racontades, d'aquí un segle, a la secció
de noves anacròniques d'«El Brusi», re-
sulta una vegada més confirmat que la
mitja-ciencia allunya de la ciencia i que
els mig-sabis provincians són els més
irreductibles enemics d'una veritable
cultura nacionalista.

Espanyolisme

Ens diuen: «Cal que sigueu ben espanyols.» I com que en això no hi hà cap mal, ens disposem a ser-ho, posant hi els cinc sentits i tota aquella voluntat que la cosa exigeix.

Però ¿què vol dir això de ser ben espanyol? ¿No ho era per ventura i no ho probà abastament el nostre rei En Pere el Catòlic quan, amb els altres sobirans de l'Espanya cristiana, se cobrí de glòria en la batalla del Muradal, més vulgarment coneguda per batalla de *Las Navas de Tolosa*? Jo estic que ho era tant i amb tants drets com el rei de Castella i com el rei de Navarra. I a l'igual que ell ho eren les seves tropes catalano-aragoneses i els grans capitans que les comandaven, entre els quals hi havia aquell noble empordanès, honra—deixeu-me'n envanir—del poble de mon llinatge, En Dalmau de Creixell, a qui es degué la victòria per haver estat qui combinà el plan de l'acció.

Ben espanyol era també—i pla se n'alabava en la seva Crònica—l'invicte rei En Jaume I, com ho demostrà mantes vegades, i entre elles quan, després d'aixamplar els límits de Catalunya fins abraçar els de l'Iberia primitiva, feu al rei de Castella ofrena gentil—insigne mostra d'hispanica germanor—del reialme de Murcia; i ben espanyols eren, però no pas més que ell, els catalans que, després d'acompanyar a Colom en la seva aventura heroica, hagueren de veure Catalunya privada de tot comerç amb l'Amèrica, seguint una sort semblant a la de l'èpic aventurer que ni el nom conseguí donar al món que descobrí.

Si ho hem estat sempre d'espanyols! i ens ho hem pogut dir sempre amb la mateixa raó —i mai amb menys— que molts que es fan grans bocades de ser-ho i se'n consideren gairebé per dret diví! De cap a cap de l'història se'n troben prou a Catalunya de proves d'espanyolisme. No ens vé pas d'avui la solidaritat amb les altres nacions hispàniques. I cap d'elles, per sí sola, s'ha anomenat mai, ni es pot anomenar, Espanya; com no s'ho pot anomenar el nucli d'unes quantes amb exclusió de la resta.

El mal és que 's faci consistir l'espanyolisme en la renúncia a tota característica nacional que no sigui una de determinada, en la sumisió consegüent a l'esperit d'altri i en el fet d'acotar la testa a tota injustícia. I bé n'han sofertes els catalans en el decurs dels segles. Una de ben típica la trobem en temps

del rei «nostre senyor» Felip IV, quan, amb ocasió del siti de Salses, els catalans suportaren tota llei de sacrificis i fadigues, perquè altres s'apropriessin la glòria del triomf i es repartissin les recompenses. I aneu a saber si un bon troç del secret de la guerra dels Segadors no rau en aquella injustícia, comesa contra gentes que, al cap d'avall, s'havien jugat l'existència i els cabals per Espanya. Com se la jugaren els qui, encara no havia passat un segle de la caiguda de Barcelona i de l'esclavitud «certa i forçosa» de Catalunya, prenen part heroica, primer en la *Guerra gran* i després en la de l'Independència, sentint renàixer en ells—i no pas contra Espanya—l'esperit nacional català.

Noresmenys se'ns ha acusat i se'ns acusa sovint d'egoistes; i això s'ha fet perquè no ens volíem despendre de la nostra llengua, ni prescindir de la nostra història, de la nostra cultura, del nostre art, dels nostres costums, a benefici de la llengua, l'història, la cultura, l'art i els costums dels que ens llençaren l'acusació, sense tenir en compte que llur interès particular els inhabilitava per judicar serenament, i que si egoisme hi podés haver en qui defensa els seus cabals, més n'hi hauria en qui vol augmentar-los per renúncia d'altri.

L'equívoc naix del fals concepte que es té de l'idea de nació i de voler considerar Espanya com una sola, quan n'és un bell conjunt. Fals concepte que s'hauria de destruir radicalment, mal no fos per altra cosa que per ser incompatible amb l'ideal de reconstituir l'Espanya,

reintegrant a les nacions que avui la formen la que'n viu separada pel mal entès tradicional.

I veus aquí per on els defensors del nacionalisme, acusats de voler escapar *el territori*, som encara més espanyols que no pas els que tant s'alaben de ser-ho. Perquè al cap d'avall, segons el nostre criteri, Portugal forma part integrant de ço que s'anomena Espanya. I sols aquell tradicional mal-entès és causa de la seva separació i perill d'ésser en l'avenir la rêmora que deturi possibles unions, en les quals entrin totes les nacionalitats ibèriques, disfrutant d'aquelles llibertats que mai els haurien d'haver estat toltes i sense les quals s'han de veure condemnades a la misèra condició de províncies sense cap esperit.

Espanya ja era Espanya quan les nacions que la formen eren regides per distints sobirans. Doncs ¿per què no ha de ser-ho avui que gairebé la seva totalitat és acoblada sota una mateixa corona? I ¿com no ha de preferir el príncep que la ceneix, ser-ho de nacions lliures i pròsperes, cada una amb la seva cultura, amb el seu esperit, amb la seva llengua, amb la seva ànima, que de províncies igualades amb un raser únic, sense altra vida espiritual que l'enmatllevada, ni altra aspiració que la de fer la viu-viu?

En l'antiga Roma, el ciutadà no podia devenir esclau dintre l'Estat on hagués viscut lliure. ¿Per què no ha d'aplicar-se el cas a les nacions? I ¿què hi perdria Espanya en la prosperitat que això reportaria a cada una d'elles, si totes plegades i sols totes plegades són Espanya?

J. MORATÓ

Els perits mèdics en els Tribunals

Metges perits i advocats necessiten una preparació científica que ara no tenen en Psiquiatria, Criminalologia i altres matèries afins. Açò és de sentit comú, i amb açò tothom hi està conforme. L'*Unió internacional de Dret penal* ha proclamat diverses vegades la necessitat absoluta d'una formació especial, d'una formació criminalística pels juristes, i no hi hà obra de Medicina legal que no digui el mateix referint-se als metges. Mes, fixant-nos en els últims, qui no sab que aquí, a Espanya, no s'ensenya la Psiquiatria com a matèria obligatòria o voluntària ni a les Facultats de Medicina? Rès té d'extrany, per consegüent, que encara siguin exac-

tíssimes les paraules de Orfila: «l'experiència demostra que la major part dels peritatges mèdics-legals resulten incomplets o mal orientats».

Mentres subsisteixi aquesta falta de cultura tècnica, és inútil parlar de dictaments pericials únics, de perits d'ofici, de col·legis de perits i d'altres expedients semblants a fi de resoldre els inconvenients que tothom reconeix a l'organització actual del peritatge mèdic. Qui sab, s'imposa a la llarga o a la curta. La Psiquiatria és per la seva naturalesa una ciència mèdica i els metges la farem respectar, la imposarem als tribunals només quan en tindrem coneixements sòlids.

Pel demés, en el camp dels estudis penals s'han iniciades noves i poderoses orientacions, que portaran automàticament jutges i perits a llurs propis dominis. Aqueixes orientacions són realitat completa en algunes nacions pel que toca als delinqüents joves i als boigs delinqüents. La qüestió de la responsabilitat i del llur albir n'és independent. El concepte antic de la pena desapareix; els delinqüents, els criminals són personalitats psíquiques inferiors que necessiten un tractament profilàctic, curatiu, educatiu. Les presons no tenen com a fi primordial el càstic i la reclusió sinó el de corregir i millorar els desgraciats que a elles van, el de convertir-los en éssers útils a la societat. Per demostrar les magnífiques primícies que donen aquests ensaigs primerencs, volem resumir part de lo dit pel Prof. Martinazoli, president del Concili directiu de l'Institut pedagògic-forense, a la discussió haguda a Milàn poc temps fa sobre la delinqüència dels menors d'edat, a l'Universitat popular. La Comissió pedagògica des de l'època de son naixement, el 1899, fins avui, s'ha ocupat de 2.400 menors. L'èxit de la prova ha estat sobremanera favorable: del 85 al 90 per % d'aquests nois s'han regenerat, gràcies a una cura d'assistència amorosa, i solament el 10 ó el 12 per % ha hagut d'anar al reformatori. Hi hà més; gairebé tots els últims sortiren del reformatori completament sociables. Així diu el resúm de la discussió publicat en

els principals diaris milanesos i al Bolletí de l'Universitat popular mateixa.

Ningú considera ara els delictes com actes isolats. En llur evolució no es pot prescindir del estudi biològic de llur autor, i el susdit estudi ha de tendir, entre altres coses, a la *possibilitat de modificar el temperament o els instints del condemnat*, paraules del doctor Lacassagne en una ponència presentada al Congrés d'Antropologia criminal d'Amsterdam; l'obra penal s'ha de convertir en obra de pedagogia. Aquesta obra d'educació ha d'ésser obra de tots els intel·ligents i preparats, metges i juristes, gent amb títol i gent sense títol. La formació dels metges s'hauria de completar a fi de fer-los aptes pel compliment d'aquesta nova missió. Els metges actualment no coneixen l'home, sobre tot l'home interior, que és la part més important de l'home. Aquest coneixement és difícilíssim; els autors de Psiquiatria que presenten l'estudi psíquic de l'home com una cosa senzilla, se burlen de llurs lectors. Per arribar a tenir alguna idea, anc que sia imperfecta, de l'home normal o anormal, honrat o criminal, sa o malalt, és necessari indagar molt, estudiar, un gran sentit crític; i sempre és de tèmer que el judici final sia equivocacat.

JOAN ALZINA i MELIS

RON BACARDI

Fruits de joventut

Malgrat la constant vegetació dins la ignorància del veritable progrés, que caracteritza els partits que revolten al nostre ideal nacionalista, la regeneració que l'obra del nacionalisme ha inoculat dins el cor de la patria, i amb son exemple dins les patries germanes, fa el seu fruit i embelleix tot lo nostre, alçant-lo a un noble nivell en tots els ordres socials i artístics. Malgrat la murmuració i l'enveja, els nostres edificis s'alcen airosos.

En el mot europeització, veuen molts, gran majoria, l'imitació de les coses d'altri, més aptes i perfectes que les seves: quelcom que ha de venir per medi d'exemple, per via d'imitació.

L'europeització, que no és altra cosa que l'aspiració a enlairar-se al més alt nivell de les més florents nacionalitats europees, no ve per via d'exemple directe: l'exemple és un emotiu indirecte, d'emulació i d'orgull. El camí

directe de l'enlairament és la propia coneixença, i d'aquí ve el propi esforç per a treure tot el suc possible de les qualitats que ens caracteritzen. D'aquí ve que el progrés de Catalunya ha de consistir en explorar i explotar les qualitats del nostre caràcter nacional, tant ric com qualsevol altre caràcter europeu: potser més perquè ha mig-dormit i és gairebé desconegut el seu vigor.

Per despertar aquest caràcter i mostrar les seves riqueses, s'han desvetllat els nostres homes que des de fa anys laboren pel nostre resorgiment. Els joves que segueixen les seves petjades entren entusiasmat en la mateixa obra, i després de treballs donats a conèixer isoladament com a mostra de valer col·lectiu, la joventut nacionalista ofereix l'atractiu quadre de conferències que un d'aquests dies començà a desenrotllarse.

I tota l'obra que vells i joves han dut a realització, ha estat de joventut, mig

tocada de romanticisme abans; avui plena de serietat pràctica, no exempta de la veritable poesia.

Els nostres capdavanters, són joves i ja porten bones tongades de lluita.

Mes el temps els du endavant i prest no conservaran altra juvenesa que la del cor i del cervell per a la direcció, i haurien pogut mancar cossos joves que a les seves ordres i disciplinats, aportessin llur vigor a la lluita i els nous coneixements i passos gegantins del progrés.

Fins fa pocs anys comptades figures ompliren amb la seva inagotable energia i altíssima intel·ligència, la nostra política.

Ara, aqueferats en la direcció i perfeccionament de les coses obtingudes en els triomfs i tal volta ja en les portes de informar directe o indirectament la vida de l'Estat, necessiten els seus substituents a on les seves mans no puguin arribar i on la seva intel·ligència no es pugui entretenir o no sigui apta per manca d'hàbit, o pot ser el dia de demà hagi de ser substituïda: i on és indispensable fer obra nova que abans no tenia raó d'ésser i és avui fruit dels triomfs nostres, del grau d'enlairament de la nostra cultura i que és indispensable omplir.

Per aquestes necessitats és que, en pocs anys, la Joventut Nacionalista de la Lliga, ha desenrotllat una obra esplèndida, i com primer fruit polític ha intervingut en les passades eleccions amb gran eficàcia, combatuda i parodiada per altres xorques joventuts: i com a primers fruits col·lectius ens ha donat profundes lliçons; i ara començant, com hem dit, el 1.er cicle de conferències d'aquest any, ens mostrarà una esplèndida revifalla d'energies, en distints sentits, expontaniament, tal com resulta de la medicació i desenrotllament de les forces individuals en bé comú i recta direcció, la vista fixa a tots els ordres del progrés humà: no sols atenta a la política activa de lluita, sinó a la política de sosteniment, de fruit de ciència, d'art, de direcció, fonament d'aquella altra política, que sense aquesta és inútil quan cal, després del triomf, construir segurament damunt de les ruïnes de lo que les nostres mans han enderrocat per nociu, atrassat o corromput.

Després del vigorós sacudiment de Catalunya, per a posar-se en la via del progrés i del benestar, necessita homes que siguin la llum i guia per a seguir aquest progrés i encalçar aquest benestar. I així com en el sacudiment foren la Lliga i els seus homes els factors principals, així la joventut de la Lliga es prepara per a omplir amb talent i dignitat tots els llocs polítics, administratius, literaris, científics i artístics que es crea-

ràn, espontanis, a efecte de l'inde-
turable creixença: de la major aproxi-
mació al nivell de la cultura d'altres es-
tats. Quant en mesos passats, i amb
motiu d'una incomprensible relaxació
política d'elements d'«ordre», eren trac-
tats els joves nacionalistes de bufats i
buits, varem respondre amb el silenci.
Ara, en la calma, ens proposem que es
vegi l'atapaïment de nostra inflor, la
plenitud de nostra vucuitat.

Els companys que son designats a
figurar en el 1.er cicle parlaran a tots
els que el vulguin sentir, que gran plaer
seria que fossin molts i fins enemics.

JOSEP M.ª RUIZ MANENT

BLANES

A Mestre J. Ruyra.

O poble amarat de sol,
Graciós com una gavina
Que hagués aturat el vol
Sobre l'aigua esmeragdina.
O poble amarat de sol,
Corvat com una petxina.
Tens un cantaire rierol
Vorejat de gebra fina,
Volivarda i farigol,
Lliris d'aigua i menta fina.
Un llarc i estret bósquinyol
Dolç recés pel qui camina.
Oblades, sart rocarol,
Calamars, rogers, sardina.
Sabatetes, caragol
I branqueta coralina.
Cada casa un fumerol
Com una blava boirina.
Un penyal que al baterol
De la onada s'il·lumina,
I s'encén quan vessa el sol
Sa roja llum ponentina.
Un convent en runes: dol
Que sobre els rocams afina;
I un enlaïrat cimarró
Sobre la mar llevantina.

A. MARTÍ I MONTEYS.

5 Gener 1914.

(Continuació)

Ja vaig dir que els afectes de Miquel
Angel fugien dels límits vulgars de les
denominacions d'amor i amistat, per a
fondre's en una passió d'admirar a frec
de la devoció. Però encara fou més en-
lairada que les esmentades anterior-
ment, l'admiració de Miquel Angel a
Victoria Colonna, i en un espiritualís-
sim sentit la més ben corresposta.

Va ser Victoria Colonna, viuda Mar-
quesa de Pescara, la única que amb el
seu bell saber dir en les discussions en-
lairades, que Miquel Angel no devia
posseir pas com a dò familiar, arribà a
extreure dels íntims racers de l'ànima
ombrosa del geni on encara deu haver-
hi quedat inconegut tant de misterios
tesor, les opinions que servava sobre
Teologia i Art. I Miquel Angel, allavo-
res ja vell, se capbuçava en la admira-
ció, i fins d'ell mateix devia admirar-se.

I si voleu saber com era aquest amor
per la que una vegada morta el vell
Buonarrotti no gosà ni a besar-li la mà,
escolteu-lo:

*Més que humà és son parlar, que per sa boca
se sent a Déu, i jo per a escoltar la
me fonc en ella, tant, que no'm pertoca
ma pròpia vida i mai dec recobrar la.
Des qu'ella va robar la,
fòra de mi de mi'm condole, i em porta
la expressió que hi hà en ella, tant enlaire
que als meus ulls és com morta
la forma de cap altra criatura.
O dona que passeu pel foc i l'aigua
les ànimes als cims de l'alegria!
Per rès del món tornar en mi voldria.*

Al cap de tanta vida tancada realitza-
va's ara la mística confluència d'aquests
dos esperits. Per virtut de la pietat sa-
via en enraonar, era elevada a flor del
món dels sentits la deü fonda de l'àni-
ma recatada i soferta, i l'home s'hi en-
mirallava per primera vegada clara-
ment. Al cap d'avall assolía sentir el
drinc de les idees propies, ponderades
per uns altres llavis, copçades dins una
ànima compassiva que ens les retorna
amb la perspectiva que ens calia per a
poder-les ben mirar i estimar.

VIDES

Aquesta tardana admiració, diguem-
ne amor, correspost, venia a donar una
treva a la condició assedegada i cohibi-
da de Miquel Angel, als seus pànics i
desconfiances, als enuigs de la seva
família que l'explotava, al fracàs dels
seus ideals polítics d'una temporada, a
les venjances dels artistes, al mal som-
ni de les seves concepcions més gran-
dioses d'esculptura no pogudes portar
a compliment i a les catorze malalties
que vingueren a fer presa en ell entre
temps.

* * *

Algunes de les admiracions, diguem-
ne amors, diguem-ne amistats, miquel-
angelianes, de les quals hem fet soma pre-
sentació, estarien prou al seu lloc en el
cel de les idees, car la bondat no passa
enllà d'un terror ideal; mes si a algun
amor seu li pertoca un lloc al cel de les
virtuts pràctiques és al que portà a la
família; que com en un breviari queda
perpetuat en les cartes de Miquel An-
gel als seus pares, germans i nebots,
des de les ciutats on visqué allunyat
d'ells. I si anteriorment déiem que en
la pedra que esculpeix demostra tot ço
que en ell és domini i capacitat, i en les
poesies hi vessa en planys els seus de-
sigs i ço que'l dominava a ell (car hi
havia encara un escultor més poderós
que ell damunt d'ell i era l'amor cruent,
la enfebradora admiració), les cartes als
de casa seva són document de la senzi-
lla bondat que florint de la seva gran-
desa gelosa i cella-junta encara era més
meritoria.

JOSEP LLEONART

(Pel text i per la traducció del italià de la poesia)

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Ma-
ria Antonia Salvà).

Vida al pas.—Per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili.
Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Admi-
nistració.

ROYAL

♦ Cada tarda Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres ♦

RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunches

Poesies de Giovanni Pascoli

EL NIU

Del selvatge roser, despulat ara,
penja un niu buit, que en temps de Primavera
la piuladica omplia, falaguera,
del aucellons que hi va pèixer la mare.
Ara hi resta una ploma, qui no para,
qui al vent tremola, bategant lleugera
com somni antic d'una ànima severa
fugitiu sempre, mes no fuit encara.
I l'ullada es decanta, amorosida
del cel, on un concert harmoniós
brollà, morent, i s'allunyà en l'amplaria...
i se posa en la terra a on marcida
resta la fulla, mentre el vent, calmos,
se plany per l'encontrada solitaria.

(Tristezza)

SOMNI

De sobte m'he trobat al meu vilatge,
a casa meua. Rès era mudat.
Cansat tornava, com d'un llarg viatge,
al meu pare, als meus morts, era tornat.
En mig d'una alegria, el cor s'estella;
sent una angoixa, una dolcesa trista
—Mare!—Es allà... t'escalfa una escudella...
Pobre mare! i a ella no l'he vista.

(Tristezza)

LLUNYANA

Cantar el jorn t'ofia. Venturosa?
Cantaves, i ta veu era llunyana,
llunyana, i se perdía vagarosa
per l'encontrada verdejant i plana.
Llunyana, sí, mes jo sentia al cor
que la cançó llunyana era d'amor,
mes tant llunyana, que el dolcíssim cant
m'entrava al cor, i s'hi moria en plant.

EL ROSEGÓ

Sols per tu l'ha guardat. I es moria;
per tu, pobre angelet, l'ha volgut.
Mira'l! rès més tenia
que un petit rosegó de pà eixut.
Se moria en son llit, desanada,
tu, el fillet, tu dormies segur.
Quina fam que ha passada!
Li restava un bocí de pà dur,
i esguardava, del llit del dolor
son infant... esguardava... i morí
de plorar, i de fam, i d'amor
mes l'humil rosegó, veus l'aquí!

AMB ELS ANGELS

Eren en flor les liles i olivelles,
ella cosia son vestit d'esposa:
encara no s'obrien les estrelles
ni's clovia cap fulla de mimosa;
i ella va riure: o negres oronelles,
de sobte: mes amb quí? de quina cosa?
Va riure, així, amb els àngels, amb aquelles
boirines d'or i de color de rosa.

(Dolcezza)

VAGIT

Mareta... blanca, sobre el llit blanquíssim
tu dorms. Mes quí a ta cara, abans de rosa,
de cansament posa el somris dolcíssim?
Tu dorms: vora els coxins qui a reposar
t'ajuden, tot blanqueja. Tota cosa
fa senyal amorosa de callar.
I tot albeja i calla tot. La fi
serà tal volta, o bé el començament?
D'entre un silenci candi, i un dormí,
veu del misteri, un bri de plor se sent.

(Finestra il-luminata)

CANÇÓ DE NOCES

Guait vostra casa sobre un turonell
sobre estepes florides i ginestres;
i entren, amb l'eco, refilets d'ocell
per les finestres.

Dolç és dormir, mesclant la sòn al cant
del rossinyol! Haver baix la teulada
les oronelles, i sentir l'encant
de llur xerrada

al trenc de l'aua; i quant direu, petit
—es ver, que nostra vida ja no és sola?
—Sí, sí, diràn, es ver, es ver... —d'un crit
que alegre vola

pel trenc de l'aua, quant encara tot
sembla dormir dins les parets tancades!
—Sembla i no es ver — Les mares, sobre tot
són entregades

a somnis rossos, que no hi hà en llur testa
un cabell blanc: — somnién que, al jardí,
van estenent, d'una blancor xelesta,
faixes de lli.

MARIA ANTONIA SALVA, trad.

De Leopardí: Elogi dels ocells

Amelius, filòsof solitari, llegia un matí de primavera, assegut a l'ombra, en una casa seva de poble, quan fou atret pel cant dels ocells camperols, i poc a poc donant-se a escoltar i pensar, i deixant la lectura, posà mà a la ploma, i en aquell mateix lloc va escriure les coses que segueixen.

Són els ocells per natura les més alegres criatures del món. No dic això perquè si tu els veus o sents sempre t'alegren, mes crec que ho són en sí mateixos, volent dir que senten jocunditat i letícia més que cap altre animal. Perquè els altres comunament es veuen seriosos i greus; i molts d'ells fins semblen malinònics; rares voltes fan senyals de joia, i aquests solen ésser petits i en breu manera, en la major part de llurs gaudiments i delectances, no fan festa, ni significació alguna d'alegria; de la verdor dels camps, de les obertes i encisadores vistes, dels sols esplèndids, dels aires dolços i transparents encare que'n siguin delectats, no'n solen donar indici de per fora: feta excepció de les llebres, de les quals se'n diu que a la nit, pel temps de lluna, i més encare de lluna plena, salten i juguen plegades, i es complauen d'aquella claretat, segons escriu Xenofon.

Els ocells es mostren en general alegrissims per l'aspecte i els moviments; i no d'altra cosa prové aquella virtut que tenen de contentar-nos amb la vista, sinó de que llurs formes i llurs actes universalment són aitals, que per natura demostren habilitat i disposició especial a provar gaudiment i joia: la qual apariència no és de reputar vana i enganyadora. Per cada delectació i contentament que tenen canten, i com major sia aquest contentament, més dalit i més estudi posen en llur cançó. I com sia que bella part de temps canten, es dedueix que ordinàriament gaudeixen i estan de bon humor. I si bé és de notar que pel temps de l'amor, canten més bé i més llargament que mai, no és de creure que solament les delectances eròtiques si-

guin les úniques que els facin cantar. Perquè es veu palesament que quan fa dia serè i plàcid, canten més que si el dia és fosc i inquiet, i quan fa tempesta callen, com en qualsevol altre perill o temor que sentin, i passat aquest, tornen a cantar i jugar els uns amb els altres. D'una manera semblant pot veure's que es serveixen de la cançó, dematinet al despertar-se, i a això s'hi senten inclinats, part per l'alegria que tenen del dia novell, part per aquell plaer que és generalment en tot animal, de sentir-se per el somni restaurat i refet. També s'alegren molt de la bellor del paisatge, de l'aigua pura i lluent, del verd gentil de les valls. En les quals coses és notable que ço que a nosaltres ens sembla agençat i agradós, a ells també els ho sembla, com s'endevina pels enganys que els fan caure dins la xarxa i la trampa dels ocellaires i caçadors. I hi ha llocs del camp que per llur condició són més visitats pels aucells i hi canten amb més fervor i assiduitat. Mentres que els altres animals (fora d'aquells domesticats i habituats a viure amb els homes) o cap o molt pocs, fan aquest judici que fem nosaltres de l'escaient i bellesa dels indrets. I no és de meravellar-se'n: ja que solament són delectats de ço que és natural. Ara que en aquestes coses, una gran part de ço que nosaltres diem natural no n'és; més aviat podria dir-se artificial: com, els camps laborats, els arbres i les altres plantes educades i disposades en orde, els rius estrets entre certs límits, i endreçats a certa corrent, i altres coses per l'istil, no tenen aquella manera d'ésser ni són en l'estat que naturalment haurien. De manera que la vista de cada país, habitat de qualsevulga generació d'homes civilitzats, encara sense fer consideració de les viles, i altres llocs on els homes es reduïxen a viure plegats, és cosa d'artifici i molt diversa de ço que per natura seria. Dirien alguns i això vé molt a propòsit, que la veu dels ocells es més gentil i més dolça i el cant més modulad en les nostres en-

contrades, que en aquelles on els homes són grollers i selvatges; i conclouen en que els ocells, encara essent lliures, s'encomanen una miqueta de la civilitat de aquells homes a les quals contrades són habituats.

O que aquests diguin veritat o no la diguin, cosa certa és que fou notable proveïment de la natura l'assignar a una mateixa mena d'animals el cant i el vol; en guisa que aquells que tenien de divertir els altres vivents amb llur veu, fossin ordinàriament en lloc elevat, on la veu s'expandís al voltant per major espai, i arribés a major nombre d'oidors; i en guisa que l'aire, el qual és el element destinat al sò, fos habitat de les criatures vocals i musicals. Verament gran confortança i delectació, senten, i al meu parer, no menys els altres animals que els homes, escoltant els cants dels ocells. I això em penso que neix principalment de la suavitat del sò, per més gran que sia, ni de la llur variació, ni de l'escaient canvi; sinó d'aquella significació de letícia que per natura, conté el cant en general, i especialment el cant dels ocells. El qual és, com si diguessim; una rialla, que l'ocell fa quan es troba bo i content.

Fins es podria dir en alguna manera que els ocells participen del privilegi que el home té de riure: el qual no's troba en els demés animals; i per ço pensaren alguns que així com l'home és definit per animal intel·lectiu o racional, podria noresmenys ésser suficientment definit per animal que té la facultat de riure; semblant-los que la rialla era tant propia i particular de l'home com la raó. Certament cosa admirable és aquesta, que en l'home, el qual entre totes les criatures és la més escarràçada i miserable, s'hi trobi la facultat de la rialla, agena als demés animals. Admirable encara és l'ús que fem nosaltres d'aquesta facultat: perquè es veuen molts en qualque enutjosíssim accident, altres en gran tristesa d'esperit, altres que es pot dir que ja no tenen cap lligam a la vida, certíssims de la vanitat de tots els béns humans, incapacitats per tota joia, i privats de tota esperança, i no obstant els veiem somriure. Així, quan millor coneixen la vanitat dels béns predits, i la

JOIERIA * PLATERIA * RELLOTGERIA
CABRÉ

RAMBLA DEL CENTRE, N.º 30

Garantia absoluta en tots els objectes ♦ Economia en els preus

malaurança, i quan menys esperen, i menys encara són inclinats al goig; tant majorment solen aquests particulars homes ésser inclinats a la rialla. La natura de la qual i els principis íntims i maneres, en quant a si i en quant aquella part que consisteix en l'ànim, apenes si es podria definir i explicar, sinó dient que potser la rialla és una mena de follia no durable, o desvarieg i deliri. Perquè els homes, no essent mai satisfets ni delectats de ninguna cosa, no poden tenir causa de riure que sia justa i de raó. Encara seria curiós d'escatir, a on i en quina ocasió més versemblantment l'home fou inclinat per la primera volta a conèixer i a fer us d'aquesta potestat seva. Perquè no hi ha dubte que ell, a l'estat primitiu i selvatge, es demostra pel més seriós, com fan els altres animals, i fins malinçònic a la vista. D'aquí que jo tinc l'opinió que la rialla, no sols apareix al món després del plor, a la qual cosa no es pot fer cap controversia; sinó que l'home penés per un bell espai de temps abans de experimentar-la i sentir-la. En el qual temps, ni la mare somreia al infant, ni aquest la reconeixia amb el somriure, com diu Virgili. Que si avui, al menys allí on la gent és reduïda a vida civilitzada, comencen els homes a riure poc temps després de nats, ho fan principalment en virtut de l'exemple, perquè veuen altres que riuen. I creuria que la primera ocasió i la primera causa de riure fós la ubriaguesa; altre efecte particular i propi de la especie humana. La ubriaguesa tindria origen molt de temps abans de que'ls homes pervinguessin a cap mena de civilització; perquè sabem que quasi no es troba poble tant primitiu, que no s'hagi proveït de qualque beguda o altre manera de embriagar-se, i no la solgui usar cúpidament. De les quals coses no cal meravellar-se'n; considerant que els homes com són molt més desgraciats que tots els altres animals, encara senten delectança més que qualsevol altre, de cada desenutjosa alienació de la ment, de l'oblit d'ells mateixos, de la intermitència, per dir-ho aixís, de la vida; on ja

bé interrompent-se o per qualque temps disminuint en ells el sentit i el coneixement del propi mal, en reben no petit benefici. I en quan a la rialla, es veu que els selvatges, encare que d'aspecte seriós i trist en les altres estones, solament en l'ubriaguesa riuen profusament; parlant i cantant molt més del que dona llur consuetut. Però d'aquestes coses tractaré més llargament en una historia de la rialla, que tinc l'ànim de fer: en la qual, quan hauré cercat son naixement, seguiré narrant els seus fets, els seus casos, les seves fortunes d'endavant a endarrera fins al nostre temps present; en el qual es trova essent en un digne i major estat com mai no fou; tenint un lloc en les nacions civilitzades, i fent un ofici amb el qual supleix en alguna manera el paper que en altres temps representaven la virtut, la justícia, l'honor i altres semblants; i en moltes coses posen frè i espantant els homes en llurs males obres.

Ara concluint del cant dels ocells, dic que ja que l'alegria vista i coneguda en altri, de la qual no se'n sent enveja, sol comfortar i alegrar; molt lloablement la natura proveï que el cant dels ocells, el qual és demostració de letícia, mena de rialla, fos públic, on el cant i la rialla dels homes, per respecte a el restant del món, són privats: i sabiament disposà que en la terra i en l'aire s'hi escampessin animals que tot el dia llençant veus de joia solemnes i ressonants, aplaudissin a la vida universal, i incitessin als altres vivents a la jocunditat, fent testimoni perenne, encara que fals, de la felicitat de les coses.

I que els ocells siguin i es mostrin més alegres que els altres animals, no és sense gran raó. Perquè verament, com al principi deia, són d'una millor natura per gaudir i ser feliços. En primer lloc no sembla que siguin disposats a aburrir-se. A cada moment canvien de indret, passant de país a país, per llunyà que sia, i de l'ínfima a la més alta part de l'espai, en tant poc temps se vulgui i amb una admirable facilitat; veuen i proven en la llur vida

infinides i diversíssimes coses, exercitant continuament llur còs, dedicant-se completament a la vida intrínseca. Tots els altres animals una vegada proveïdes llurs necessitats, amen estar-se quiets i ociosos; cap, fora dels peixos i d'algun volàtil insecte, va llargament en cursa per deport. Així l'home silvestre, si s'exceptua el cercar de dia en dia les seves conveniències, les quals volen un petit i breu treball; si ja no és que la tempestat o alguna fera o altre ocasió fatal no l'amaga; apenes si té esma de moure un pas: ama principalment l'oci i la negligència; consumeix tot el sant dia assegut neguitosament i en silenci en la seva grollera cofurna, o en els avencs, esborancs i cavernes de les roques i les penyes. Els ocells, al contrari, poquíssims resten en un mateix lloc; van i venen sense cap necessitat, usen el vol per diversió, i tal volta allunyant-se centes de llegües del lloc on solen dormir, en arribant al vespre hi tornen com si tal cosa. Fins en el petit espai de temps que estan en un mateix lloc, tu no els veuràs mai quiets, sempre es giren, s'estiren, s'arroncen, es saccegen, s'estarrufen; amb aquella aixerbiment, aquella llestesa i agilitat de moviment que no es pot explicar. Després que l'ocell ha sortit de l'ou, fins que li arriba la mort, treient el temps de dormir, no està quiet un sol instant. Per la qual consideració sembla que es pot afirmar, que naturalment l'estat ordinari dels altres animals (amb l'home i tot), és la quietut; el dels ocells, el moviment.

A aquestes qualitats i condicions externes corresponen les intrínseques, ço és, del esperit; per les quals són de la mateixa manera millor disposats per la felicitat que els altres animals. Tenint una finíssima orel·la, i la vista perfecta (de tal manera, que nosaltres amb prou feines ens en podem formar proporcionada imatge), per les quals potencies gaudeixen cada dia espectacles immensos i variadíssims, i d'enlaire estant descobren, en un sol moment, tant espai de terra, i distintament veuen tants països, tants, que la nostra ment no pot comprendre de cop i volta; d'això s'inferix que deuen tenir una gran força i vivacitat i un molt gran dò d'imaginativa. No d'aquella imaginativa profunda, fèrvida i tempestejada, com tingueren Dant, el Tasso; la qual és funestíssim dò i principi de sol·licituts i greus i perpetues angoixes; sinó aquella rica, varia, lleugera, inestable i infantesa; la qual si que és llarguíssima font de pensaments alegres i agençats, de dolços errors, de delectances varies i confortaments; és el major i més fructífer dò que la natura s'ha servit de concedir a ànima viva. De manera que els ocells participen d'a-

AGUA

MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc. Diplomas y medallas de Oro

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO. — Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el esudo e carnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

questa facultat; llargament, ço que és bo i és útil a la jocunditat de l'ànima sense, però, participar de ço que és causa de pena i perjudici. I com són abundants de vida externa, així mateix en són de vida interna: però en guisa, que tal abundor resulta per llur benefici i contentament, com passa en els infants; no per mal i gran miseria com per la majoria dels homes. Perque així com l'ocell té una semblança amb l'infant per ço com és aixurit i movediç, sembla que s'ha de creure que també la té en les coses de l'esperit. Si els béns de la qual edat fossin comuns a l'altre, i els mals no majors en aquesta que en aquella, potser l'home portaria la vida amb més paciència.

A la meua manera d'entendre, la natura dels ocells, si bé la mirém, guanya en perfeccions a la dels demés animals. Per via d'exemple, si considerem que l'ocell venç de molt als demés en les facultats de veure i oir que, (segons l'orde natural, pertanyent al genre de les criatures animades) són els sentits principals; d'aquesta manera es segueix que la natura de l'ocell és més perfecte. Encare més, sent els altres animals, com més endavant he escrit, inclinats naturalment a la quietut, i els ocells al moviment; i el moviment essent cosa més viva que la quietut, car en el moviment consisteix la vida, i els ocells són més abundants de mobilitat externa que cap altre animal; i d'altre banda, essent més dotats de vista i orella i que són les prin-

cipals potencies, per la seva major agudesia i mobilitat, tant per sí, com pels efectes que d'ells s'originen interna i externament en els animals.

Ara, si la vida és cosa més perfecta que el seu contrari, al menys en la vivent criatura, i si major quantitat de vida és major perfecció; també d'aquesta manera es dedueix que la natura dels ocells sigui més perfecta. I no s'ha de passar en silenci que els ocells són igualment aptes a soportar el fret i la calor; sense intervenció de temps entre l'un i l'altre: perque veiem manta volta, que de terra, en un dir Jesús! volen a una part altíssima de l'espai, que no cal dir que és lloc estremadament fret, i molts d'ells, en poc temps, atravessen volant els més diferents climes.

Per acabar, així com Anacreon cobrava poder-se transformar en espill per ser continuament mirat d'aquella que ell estimava, o en faldilleta per cobrir-la, o en ungüent per ungir-la, o en aigua per rentar-la, o en cinyell per estrènyer-li el sí, o en perla per portar al coll, o en calçat sols per ser trepitjat de son peu; d'una manera semblant jo voldria, per una miqueta de temps, ésser convertit en ocell, per provar aquell contentament i alegria de la vida seva.

JOSEP MARÍA DE SAGARRA (trad.)

El millor **Cafè** és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

De Pedagogia

Notes per un ensaig de Pedagogia científica

No pensem dir res del tot desconegut. La nostra tasca fou en un principi tasca de construcció, però de propia, d'intima construcció. Treballant en el camp de la Pedagogia des de fa molts anys, sempre havem cercat sens trobar-la en cap llibre, l'aigua qui assacia. Sols en aquests darrers anys, lligant lectures i acumulant notes, havem assolit una mica de repòs espiritual. Mes sols és estat per reprendre forces i llençar-nos altra vegada a la inquietut qui porta a una eterna inquisició. I preveiem que així anirem tota la vida.

Treball és aquest sense valor definitiu; mes pot ser de algun valor relatiu, que li donen, més que altra cosa, l'abandó en que han estat i estan encara els problemes pedagògics. I per això el publi-

quem. Tal vegada algú hi trobarà coses de valor. Encar que siga una sola idea, sempre serà un bé, un petit bé, i una ajuda; una petita ajuda, a l'obra constructiva de la nostra patria.

L'ESCOLA

Les paraules neixen de la necessitat. Cada una d'elles és el símbol de un estat interior de l'home. Els agents exteriors, el temps i l'espai, han anat alterant la part més vaga dels seus elements, però gairebé mai arriben a destruir l'ossada que conté el moll del seu valor primitiu. En tota paraula actual hi trobarem el que fou son valer originari, i, per consegüent, el que més s'acosta a la veritat, una volta despullada del vestiment exterior.

La nostra paraula *escola* procedeix de una altra paraula grega, *scholè*, conservant-ne els mateixos elements fonamentals.

Mes l'antiga significació no era idèntica a la d'ara. Entre els grecs equivalia a *oci*; el qual demostren plenament les idees corresponents als mots derivats: *scholapso*, estat ociós; *scholasticus*, ociós; y *scholasteri*, lloc destinat al oci.

El llatí Vitruvi, escriptor i arquitecte, ens diu que escola és «la sala de les termes destinada a esperar per entrar al bany». Ciceró escriu que és «tot ço que se refereix a ocupació literaria». I Plini, compren en aquesta definició el joc.

Es curiosa la evolució que ha seguit aquesta paraula des de el seu primitiu valor, al valor que actualment li donem.

L'home grec, mogut per aquelles forces internes que construeixen les nacionalitats, passà de simple home a ciutadà, dividint la vida en dugues: la material, la que començava i acabava en les coses; i la vida espiritual que sols tenia en aquelles el peu, i s'enlairava a una altre existencia.

Davant per davant se trobaren l'home servil,—l'esclau,—i l'home lliure,—el noble.—El vertader ciutadà grec aspirava al deslliurament de les coses terrenes per a poder-se dedicar a la contemplació de les idees i veure en les coses el que és permanent i immutable: la seva essencia. D'aquí que la constitució del poble grec exigís com una cosa natural l'existencia de gent esclava, fermada unicament al treball per la conservació de la vida vegetativa.

El nostre temps se mou en un pla distint, i la constitució social d'avui ha omplit l'avenc que dividia l'humanitat. El nostre ideal és que tothom, fins els més subjectes al treball mecànic quotidià, tingui temps per dedicar al sagrat oci; i més encara, perquè avui ja no es mira des de el mateix punt de vista aquest problema. No hi ha treball que siga en sí servil o noble; lo que hi ha, maneres de fer-lo: lliure o servilment. Qualsevol ocupació mecànica, feta amb ideal, és lliure; qualsevol quefer intel·lectual, quan en la seva execució l'esperit no s'manté en completa idealitat, és servil; i l'home que d'aital manera està ocupat, és senzillament un esclau.

L'anàlisi de la significació interior de la paraula *escola*, ha fet brollar una primera classificació de la humanitat en homes esclaus, subjectes a les coses, i homes lliures que al saber veure el gran en el petit, estan per damunt les coses; posicions que sols podem fixar abstractament, ja que tots ens movem al mateix temps en una esfera d'esclavitud i en una altra de llibertat. El nostre ideal,

l'ideal dels pobles cultes, és fer més gran, més amplia i més vera la darrera, i reduir tot lo possible la primera.

L'aspecte més general amb que se'ns presenta la escola, és el de «una reunió», que suposa una relació immediata de dos elements. Mes en aquesta, com en totes les relacions, els termes s'han de donar forçosament en igualtat o en superioritat de l'un sobre l'altre. L'escola, per lo tant, no és més que una comunió entre mestre i deixeble; i aquesta relació tindrà més alt valor com més gran sia l'energia i més viva l'activitat dels dos termes.

Però la relació en que estan aquests dos elements no ha sigut sempre la mateixa. Antigament el treball de la escola consistia en la «llició», paraula de la mateixa rel del verb «llegir»; perquè les lectures era el medi pel qual ensenyava el mestre el seu deixeble. I així fou per molts d'anys. Fins que, havent-se descobert l'impremta, canvià del tot el procediment. Des de llavors, ja no fou única i precisa la lectura del mestre; fou necessari un canvi en la labor d'aquest perquè no desaparegués de la relació activa que la instrucció i la educació suposen. Ja no és senzillament un lector. I el seu valor augmenta, amb el de son treball, qui és treball d'explicació. A cada moment hi ha una idea davant els esperits, que és necessari aclarir fins fer-la assequible a tots en una comunicació més espontània i més lliure amb l'alumne. En semblant obra de comunicació, el deixeble ha de posar de la seva part tots aquells elements qui són essencials per a fer-se propies les idees i els sentiments: els elements de percepció; que l'ensenyar i l'aprendre, tot i éssent obra de dos, és també obra de cada un; i en el treball de col·laboració hi han de posar un i altre tota l'activitat que sien capaços.

Malgrat la necessitat que havem suposat de una relació entre mestre i alumne, i haver afirmat que un i altre hi han de col·laborar amb tota la seva energia, pel valor essencial i la finalitat immediata del treball educatiu, el terme mestre es pot, en certa manera, suprimir. Perquè els alumnes, en lloc de ser excitats o moguts per algú qui se col·loca per sobre d'ells, en una relació de superioritat, poden començar a fer-se a si mateixos, moguts per la curiositat i l'emulació, que d'aquí, i no d'altra cosa, nasquen les universitats. El terme alumne és el més essencial en pedagogia; és ben cert que, la que anomenem autoeducació, és, en realitat, l'única educació fonda i veritable.

JOAN CAPO

(Seguirà)

Questions pedagògiques

El treball manual.—El joc infantil.— Els parks per a nens i patis de joc

Fa tot just un mes de l'agitació produïda per la desgracia del carrer de Balmes, i què'n resta d'allò? L'ensenyança que de aquella desgracia, com de tantes altres que es van succeint, havíem de treure — la necessitat que tenen els nostres nens que se els procurin patis de joc, i parcs per a ells sols — va ésser desatesa per gairebé tot-hom. Tots els diaris, això sí, sortiren amb articles sentimentals, lamentant-se uns que els trenvies portin tals velocitats, altres que els nens s'enfilin darrera'ls cotxes i trenvies, però sols un, que jo sàpigui, va encertar en el que calia fer, en Xenius de la *Veu de Catalunya*. Però el que Xenius va dir, tampoc va tenir ressó. I això que era ben poca cosa el que Xenius demanava: places resguardades, fóra del tràngol de la ciutat, aon poguessin anar els nostres nens i els vellets de la ciutat.

Perquè no s'aixeca una creuada periodística per això i per a molt més; per la creació de grans parcs i patis de joc infantils, aon no sols puguin anar-hi els nens i vellets per a fugir del tràngol i perill material de la ciutat, sinó aon trobessin medis per a explaiar la llur activitat en jocs varis i treballs manuals, sota la sabia direcció de pedagogs desinteressats? — Mes, per a això caldria abans que'ls ciutadans tinguessin idea del que representa el joc pels nens.

Mes tractar del joc infantil, no fóra una cosa nova a casa nostra? I la fundació de patis i parcs per a nens, no sols seria una cosa inútil, sinó contraproductiu, sense que aquesta clara i bella filosofia sobre'l joc, sigui llum que llueixi en tota intel·ligència de pedagogs i ciutadans? No passaria el mateix que ha passat amb els treballs manuals de nostres escoles?

Amb poques excepcions, en els treballs manuals — i gairebé el mateix podríem dir del dibuix — l'únic fi que's proposaven els col·legis, es fer un paper brillant el dia de l'exposició escolar: satisfer la vanitat de l'escola, el brillant reclam, i la blana i buida vanitat paternal. I per això veiem que no són

treballs *infantils*, el que's proposen, productes frescos de la natural expansió, del treball com a joc, d'una activitat amb esplai i goig, sinó preciosos, i moltes voltes antiestètics, bibelots, inútils futeses i romanets; sempre, però, les coses que estan més lluny del pensament i del interès del nen, i amb la manera més impossible per ell i els procediments més anti-pedagògics.

Això ens demostra una cosa; que hem sentit a dir que a l'estranger, allí aon l'ensenyança és més perfeccionada i les qüestions pedagògiques preocupen no sols l'èlite de professors, sinó tots els ciutadans, principalment pares de família, el treball manual és de gran importancia en l'educació integral del nen, i que d'ell en treien, professors i nens, fondes ensenyances i motiu de satisfacció i alegria, i, fins i tot, potser hem llegit o hem sentit a dir que del joc sol, del joc infantil, tal com el veiem no dic a Barcelona, que per desgracia no és així, però si en vilatges i llogarets, té tanta importancia per a la formació, no ja física, sinó moral i mental, íntegra, del nen, que's pensava i tot fer-ne com un sistema d'educació pedagògica. I ens hem apressat a copiar ço que fan al estranger, i hem posat secció de treballs manuals a les escoles, però sense estudiar la filosofia de la tal reforma, el perquè d'ella, les relacions que té aquell treball manual amb la naturalesa del nen; i com tampoc hi estavem preparats, ha resultat, com sempre en casos semblants, que ço que havia d'ésser educatiu per a nens i professors, és tot el contrari, ja que fomenta la vanitat d'uns i altres, quan no s'estableix el tàcit pacte d'enganyar els pares, presentant com a treball del nen, allò en el qual no hi té posada ni una mínima quantitat del seu esforç i interès; i allò que havia d'ésser font d'alegria és motiu de torment, pel molt violenta que resulta una tal activitat, veient-se el nen cenyida i lligada la seva iniciativa i la seva activitat per la mà cega del professor, qui, ignorant per una banda (o desentenent-se'n) l'importancia de l'ac-

TUSELL GERMANS

Articles de Goma i de Celuloide

FÀBRICA: Font honrada, 3.

Botigues i Magatzems

CENTRAL: Fontanella, 20

SUCURSAL: Ronda Sant Pere, 12

SUCURSAL: Vila Vilá, 89.

tivitat del nen i, per altra, tenint sempre en el pensament la futura exposició i, per lo tant, la voluntat que l'obra resti bonica i definitiva, acabada; treballa febrament, oblida i posa de marge l'activitat del nen, quan ella no sols deuria ser l'activitat prima i central, sinó la sola i única activitat.

Parlar, doncs, del joc infantil, és potser endebades, feina prematura. Però no. Sobre del joc infantil hi ha una bella i clara filosofia; sobre d'aquest joc — que és activitat i és alegria, és expansió de l'ànima i del còs — hi ha una bella i clara filosofia que's lliga amb aquella altra, tant clara, tant bella, tant mediterrània també, filosofia de l'alegria i la bellesa. Es un conjunt de veritats que llueixen com a lluminars esplendents, i penso que fent-los radiar aquests lluminars arreu de nostre poble amb una serena i tranquil·la campanya, els errors, ignoràncies, vanitats i prejudicis de professors i bons pares de família, fugirien com per virtut miraculosa de desencantament.

Parlem-ne, doncs, del joc infantil, i per a fer-ho — per ço de que hi hagi major brevetat i precisió — assentarem a la manera escolàstica una proposició que, ademés dels nostres arguments, cadà ú podrà desenrotllar després a la seva manera i enfortir amb els propis arguments que la sola observació de les coses i dels fets prou li aportaran.

Diem, doncs: «En l'educació o formació integral del nen, el joc és la manera principal i quasi única com aquesta se va aconplast».

Volem demostrar-la aquesta afirmació? Bastarà que raciocinem una mica.

L'activitat es la única manera de desenrotllar-se i arribar a perfecció de tota facultat, sigui aquesta orgànica o no ho sigui; i si això que'ns ensenya la mare Natura i la ciència, que és el reflexe d'aquella en l'humana intel·ligència, és veritat; com desenrotllar, educar, els orgues tots i les facultats del nen, altrament que per medi de l'activitat d'aïtals facultats i orgues? I aon és l'acció més espontània del nen sinó en el

joc? Aon tots els seus orguens i potencies actuen més i millor, amb més intensitat i ensems amb més harmonia?

I és que'l nen, ademés, és un gran fogar d'activitat, activitat que en ell és major que la receptivitat, ja que per cada impressió que reb, per recop, produeix una major expansió cap a fora. En aquest procés radica i està sentada com damunt rodes la seva formació integral: no destorbar la seva receptivitat, però no cohibint tampoc i donant-li medis per a que la seva expansió sigui amb llibertat i harmonia. A aquesta constant activitat del nen és deguda — o en són manifestacions — la seva inquietut, la seva curiositat, l'afany incansable de veure-ho, de tocar-ho tot, de canviar-ho de lloc, i de fer coses. S'ha dit que'l nen a la primera edat és un destructor. No és veritat: el que ell cerca és saber sempre noves relacions i correspondències d'unes amb les altres coses, i l'instint, no sols d'imitar, sinó de crear, d'iniciativa, en cap altra edat és major. Això mateix fa que devegades trenqui i desfaci l'ordre establert per homes grans — i que ell ni veu ni preia — però sempre impulsat per l'afany creador de trobar noves correspondències, d'establir o cercar un ordre.

D'aquí se'n segueix, quan al nen se'l deixa lliure, en una vigilada llibertat, sense destorbs i amb riquesa de material per a esplaiar-s'hi, aquella quasi continua i tant fresca alegria seva.

I és que a cada moment, mentres ell juga, — i sols en ell se diu *jugar*, del fer coses — continuament descobreix noves coses, nous lligams d'unes amb les altres, continuament veu aconplast quelcom que ell cerca i s'afanya a establir, i ja sabem que no hi ha satisfacció comparable a aquesta de l'activitat complerta i satisfeta i de la sorpresa que's té al descobrir noves coses que no coneixiem gens.

Aon és, doncs, sinó en el joc l'activitat més espontània del nen, i aon sinó en ell la seva alegria i satisfacció? Si tota activitat infantil, quan és aïtal, és joc, és a dir,

hi hà en ella aquesta expansió, esplai i alegria! Vetaquí, doncs, com aquella alegria tant desitjada per a les escoles no s'haurà solament de les sales amples i espaioses, de les parets blanques i brillantes de netedat, de les finestres obertes a plè aire i sota'l cel i vora'ls jardins ciutadans o de les arbredes camperoles, sinó que més encara, de rajar d'aquella font viventa de verdadera alegria que és l'esperit infantil, quan se dedica als seus treballs i a les seves coses amb goig i esplai intern, és a dir, quan el treball seu esdevé joc. — L'ocell empresonat encara que en gabi d'or i en mig d'un jardí, no canta pas d'alegria! El cant de alegria és quan, lliure en mig dels camps, és per a ell un joc espontani. Mes, ai! que tot això és un bell ideal, però tant lluny, tant lluny de la realitat! — Tot-hom recorda com un torment les hores de classe de la nostra infantesa, però també recordo jo amb gran fruïció les hores enjoguessades de aquells mateixos anys. Quina delícia i quina riquesa i varietat de jocs! Un per a cada circumstancia de lloc, de temps i de temperatura, segons fés vent, plogués, nevés o fes bon sol, i en cada un d'ells, posant en acció i desenrotllant una facultat. Tant és ver això últim, que no hi hà joc que, ademés del valor general, no'n tingui un especial valor educatiu per una facultat o altra o per una o altra virtut. Com sinó educar el sentit del tacte millor que en la *gallina cega*, el de recerca que en el joc del *amagatall* (amagar un una cosa que'ls altres cerquen després) o bé la companyonia i esperit de associació que en aquests jocs de conjunt, on cada un té un lloc fixat i una cosa a fer, i on no manca un rei ni una verdadera disciplina amb ses lleis i corresponent punició a qui les falla? I com fomentar el sentit constructiu millor que en aquests jocs: els veraders treballs manuals del nen, on ara de quatre fustes i dues rodes dolentes en construeixen un carretó per portar les pedres i fangs d'una futura casa; ara fan veraderes canalitzacions, quan tenen corrent d'aigua a propòsit o bé's procuren un pe-

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció l'obra valdrà

Rústega Ptes. 45
Tela » 55

tit recó d'un torrent, aon s'hi construeixen i planten un hortet? I tot això, i molt més encara, — car és riquíssima i gran l'esfera del joc infantil — no ho té el nen de ciutat. El nen pobre de ciutat viu i es desenrotlla en el carrer, el carrer és el seu medi; el nen ric de ciutat juga i es desenrotlla, viu, en una galeria o petita sala i a la falda de les mainaderes. El primer és un ser miserable amb pocs medis per a esplaiar la seva activitat i voltat sempre de perills morals i materials; el segon, és un ser no menys miserable, en aquest sentit, petit ocell de gabia, i amb el perill de les mainaderes.

Tota aquella forta i sana activitat de les rodalies de les grans ciutats, a les mateixes ciutats, malgrat llur opulència, no hi és. Què té d'estrany que les joventuts, els caràcters i temperaments dels pobles rurals, invadeixin les grans ciutats i siguin ells els qui hi prevalen?

I tant fàcil que fora remeiar tanta miseria! Hi hà molts teatres, cafès, sales de tota mena, i parcs i jardins, per expansió —i molts d'ells per a matar el temps— dels grans, i no n'hi han pels petits. Els petits al carrer o a la galeria! I en els petits està la futura gloria de la ciutat, i de la nació i de la Humanitat! I fàcil és veure que aquesta gloria dependrà de la formació del caràcter, de l'intel·ligència i de la voluntat —molt més que dels enfarfeces de coses apreses de memoria — dels nostres nens, i tota aquesta formació o educació depèn del joc d'avui. Depèn del joc dels vilatges i llogarets i dels parcs infantils, patis i sales de joc i obradors infantils, que nosaltres, més reflexius i humanitaris, fundem avui.

ALBERT SANS FARGAS

Barcelona 13 Janer, 1914.

L'Iscler Soler

L'Iscler Soler és mort. Veus aquí un dol intens per Catalunya.

L'Iscler Soler i Samsot nasqué a Barcelona, en el segon pis de damunt de l'arcada del carrer de Brosolí, els balcons del qual donen al carrer de l'Argenteria, el dia 5 de maig de 1843.

Els pares de l'Iscler —don Josep Soler i Soler i donya Josepa Samsot Padrós— es preocuparen de donar al seu fill l'ensenyança precisa, i un cop hagué acabats els seus estudis, entrà a aprendre l'ofici d'argenter en l'obrador que'l seu pare posseïa en el lloc que fou després argenteria d'En Carreras, de la plaça de l'Àngel, casa avui desapareguda als cops de picot reformador de la nostra ciutat vella.

No havia de passar pas molt temps sense que les aficions de l'Iscler Soler es posessin de manifest. Les converses dels fadrins de l'obrador parlant de coses de teatre i fins les del seu mateix pare, gran aficionat a anar a veure comedies, li feren sentir desseguida un vehement entusiasme per l'escena, i revelant la vocació, allò que en un principi foren converses i discussions amb els companys, es canvià desseguida per un apassionat anhel de «fer comedia». I amb uns quants xicots com ell fundaren una societat de barri, en la que muntaren un tea-

tret, el qual inauguraren amb el famós drama d'En Zorrilla «El puñal del godo». Allí i amb aquesta obra, en el repartiment de la qual se li confià el paper d'«Ermitaño», debutà el qui havia d'ésser temps després un dels més grans dels actors de la terra catalana.

En 1861, o sigui a l'edat de 18 anys, En Soler ja era fadrí —i fadrí dels millors— del seu ofici, i contragué matrimoni amb donya Rosalía Soler, hermosa donzella de disset anys, de qual unió en nasqueren tres filles: Emilia, Joana i Maria.

En 1863, quan En Soler ja havia vist alegrar la seva casa amb la florida del primer fill del seu matrimoni, fou quintat per al servei militar, del que's redimí amb diners.

A tot això no minvaven les seves aficions artístiques, sinó que eren cada vegada més entusiastes, i així compartia les hores del dia amb el que eren obligacions sagrades i amb l'estudi de la declamació, assistint a les classes del Conservatori, que dirigien allavors els celebrats autors don Víctor Balaguer i don Josep Maria Angelon.

I en 1864 pot En Soler veure realitzat el seu anhel de tota la seva joventut i es proclama actor, encara que modest, i entra a formar part de la companyia que actua a l'Odeon i que dirigeix l'Andreu Cazorro. La

primera obra que estrena En Soler a l'Odeon és la gatada d'en Pitarra, l'«Esquella de la Torratxa».

No pot ponderar-se l'èxit que amb la creació del personatge que li han confiat fa el jove comediant. Les mirades de tothom es fixen desseguida en ell, i la consagració d'actor li és feta pels aplaudiments del públic i els elogis dels periòdics. A cada nova representació de l'obra es repeteixen les lloances dels concurrents a l'Odeon, i el nom d'En Soler comença a popularitzar-se i el novell artista és cada dia més mimat de la gent.

L'any següent passa ja al Romea, d'on no se n'ha de moure durant la seva vida artística. Entra ja amb prestigi el nou actor, i no hi hà obra que no s'estreni al teatre del carrer de l'Hospital en la qual ell no hi tingui un paper que's destaquí per damunt de tots, encara que sigui insignificant, car per a En Soler no n'hi ha de papers insignificants; si l'autor ha creat un tipu episòdic i no s'ha entretengut en el dibuix, ja s'hi entreté En Soler estudiant-lo i encarnant-lo amb tant de vigor, que'l tipu adquireix relleu, pren vida i es col·loca al costat, sinó els sobrepuja en intensitat, dels més importants de l'obra.

D'èxit en èxit arriba l'Iscler a l'any 1872, en que una figura memorable li és confiada: «El Baró de Santa Agnès», de «La Dida», d'En Pitarra, del que'n fa una creació tant genial, una tant personalíssima interpretació i un tant perfecte estudi, que'l públic arriba al màxim del seu entusiasme pel novell actor i aclama com a un artista perfecte. Els acudits del «Baró de Santa Agnès» es fan populars a Barcelona, es repeteixen per tot arreu les seves frases i els seus versos, i l'auriola d'En Soler creix, creix, i com una estela gloriosa llueix amb resplendors triomfants. En Soler tenia vintinou anys.

La resplendor no s'ha extingit ja. Durant quaranta tres temporades seguides l'Iscler Soler treballa al Romea. A l'estiu corre per Catalunya, on devé tant popular i tant estimat i tant venerat com a la capital. Mes home actiu i de sa casa, ell no abandona, emperò, en les hores que'l teatre li deixa lliures, el treball en el seu obrador d'argenter, on son temperament artístic també es manifesta en veritables obres de mèrit.

Actor ductilíssim i de talent singular, En Soler assisteix impassible al canvi d'escola i tendència que passa pel nostre Teatre, i si el Teatre sent l'influència de la transformació, no la sent ell, que home de tots els temps i de totes les èpoques, dona vida a les figures primitives, com les dona a les modernes, infonent a totes la mateixa humanitat perquè per a ell, artista per excel·lència i temperament, hi ha «homes» no més al

MOSAICHS										E										F										ESCOFET										&C									
Paviments										Unifas										Barcelona										Ronda Sant										Pere-8									

món: homes de diverses races i de diversos temps, però homes al fi, que's mouen als batecs d'un cor i d'una ànima.

Es impossible citar les obres estrenades tenint com tenia una memoria envejable, les recordava.

Durant els darrer anys de la seva actuació, En Soler sofria més d'una operació a la vista, però malalt i tot, quasi cec, ell no faltava al teatre, i quantes vegades el públic el contemplava sense poder ésser contemplat pel gran actor, qui sols veia ombres al seu voltant.

L'any 1908, una malaltia de cor pogué el que fins allavors no havia pogut la ceguera: l'obligà a deixar les seves tasques artístiques. L'Iscler Soler quan va convence's de que no podia lluitar amb aquesta malaltia, es retirà tot condolit a sa casa del carrer dels Gegants, trobant les ventures que s'havia guanyat amb tants anys de treball, en els

braços i en els cors de les seves amantíssimes filles Emilia i Joana (excel·lent pintora), del seu gendre don Josep Miquel i dels seus néts que li alegraren les hores tristes del seu allunyament de ço que havia estat per ell tant car.

Convalescent de la malaltia, En Soler, acompanyat de la seva respectable esposa, es traslladà el 1911 a Terrassa, al costat de la seva filla Maria i l'espòs d'aquesta, el catedràtic de l'Escola d'Indústries de Terrassa, don Antoni Torrella, on fins avui ha viscut, en la santa pau d'una llar amorosa, recordant ens a l'hora de la seva mort els seus dies de glòries, el que fou un home tot voluntat i honradesa, un espòs amantíssim, un pare excel·lent i un dels actors més grans que ha tingut l'escena catalana: don Iscler Soler.

(Notes del Poble Català)

La nostra actuació i l'Auditorium

Discurs llegit per l'Adrià Gual

en el banquet amb que fou obsequiat pels seus amics. (24 Gener 1914)

Es per a correspondre a la vostra amabilitat, o millor dit, per a tractar de correspondre-hi, que vaig a explicar-vos quelcom relatiu a ço que'ns proposem fer. Indubtablement, que la veritable correspondència a la vostra delicadesa, al vostre bell sentit amical i entusiàstic, és més per a ésser portada a terme per medi d'obres, que no pas a l'auxili d'explicacions, però cal esperar que darrera unes coses vindran les altres, i jo emplaço saldar d'una manera definitiva amb la distinció que'm prodigueu a mida que els nostres projectes vagin adquirint el somniat desenrotllat. Preneu, doncs, tot el que us diré com un afable preludi d'un aixam d'anells que si no arribessin a terme, creieu que no hauria pas estat per manca d'un desig insuperable i d'una bona intenció sens límit.

Tractaré de dir tot allò que'm cal dir, tot allò que us dec, de la manera més breu que possible'm sigui, ja que no fora del cas, aprofitant-me d'un acte de galanteria, atentar contra una digestió que cap culpa té en el que poguem pensar nosaltres.

Es precis, senyors, recordar també breument per quins camins hem arribat a la major aspiració. Sols així podrem veure clares un sens nombre de coses que de altra manera quedarien potser mancades de sentit.

Els de la meua colla, els de la meua edat, que a través aquell període que per ço que s'entén per joves ja no ho som i no arribem a vells, venim d'un moment dels més interessants que's recorden en l'història del moviment cultural de Catalunya. De aquell moment que la canço popular en mans de l'Alió semblava descórrer el vel d'un passat prometedor de bel·leses sens fi; que la gestió literària obria els ulls en les pàgines de «L'Avenç»; que l'inquietut política fris-

sava per manifestar-se opulent i redemptora. D'un moment d'iniciatives totes enfocades de cara a la major veneració de l'obra catalana, prometedores totes d'un jardí de assoliments conreus; d'un moment en què se enderrocaren per sempre les influències forasteres i brollava sana i opulent, en mig de sa màgica senzillesa, la figura corprenedora d'una nova Catalunya, frissant per a ésser, per a arribar. Nosaltres erem nois aleshores, i beguerem en les fonts de la més desinteressada aspiració... Ha passat temps. L'inclement marxa dels aconteixements ha capgirat moltes vegades aspiracions; hem vist colltorçar-se sens nombre d'ideals que no han resistit les batsegades del desengany o de l'indiferència; hem plorat la desaparició de companys volguts; hem seguit les angúnies d'engorrosos aconteixements; hem vist en perill lo més amat pel pecat de la distracció agena, i així i tot, ja ho veieu, ens disposem a seguir amb més braó que mai la tasca no interrompuda, filla de aquells moments que ho foren de força evident, perquè integraven una fè desbordant i un convenciment capaç d'inventar-se un poble si aquell no hagués existit. No és un consol meravellós, senyors, després de tot això, trobar-nos acoblats a la vetlla d'un intent nou i fulgurant?

En aquells temps, que'l nostre «Teatre Intim» vingué al món, protestant d'un art teatral que, sobretot en lo que afecta al seu organisme intern, constituïa un engany, i una rutina contra-educadora incontestable.

No fou altra l'ensenyà de l'«Intim», més que renegar d'aquelles fórmules explotadores que no consentien cap intent lloable i que sitiaven de fam l'adolescent artista. Es clar que aquest propòsit no va ésser comprés de tots aquells que l'haurien de comprendre,

però que aquesta fou la seva intenció inicial no se'n pot dubtar, sobretot si es repassen els seus actes.

Dels contratemps haguts, no dec parlar-ne; alguns dels presents, que ens han seguit pas per pas, saben com jo mateix les estretores passades i la baralla sens treva que representa'l nostre esforç, però també, això és hermos quan pot contar-se, i més encara, si es conta de cara al propòsit de noves fel·lies, que no volen pas dir convicció d'un triomf definitiu.

Si em fos possible passar per un moment davant dels nostres ulls l'aspiració concreta i detallada de la fundació del «Teatre Intim», us convenceríeu com els temps no han canviat en lo més mínim per a nosaltres, i que lo d'aleshores era l'aspiració d'avui, absolutament la mateixa. Arribar a la solució d'una gestió eminentment artística per l'afable intervenció d'una amistat irreprotxable. El cenacle actuant amb tots els requisits de l'elevació més refinada. Plena tenim l'història del nostre esforç de moments d'un emportament inesborrable confirmadors de la nostra orientació. Nostra sessió inaugural estrenant el meu «Silenci» en aquell magnífic teatre Líric que fou nostre breçol; la «Ifigènia» del Laberinte coronada d'un llegendari sol d'Octubre. L'«Edip Rei», exemple gran de confraria estètica, on s'hi veieren en l'humil carcassa d'un comparsa, joves entusiastes que avui són homes de situació intel·lectual opulent i merescuda; els afanyos de la serie de les Arts reveladors de actors avui amats del públic, i altres i altres moments dignificadors del nostre esforç, els recordem nosaltres, com recordem els de contratemps amb l'embadaliment de l'esdevingut per gracia del Senyor. I ho podem dir així, per quant mai va representar cap d'aquells actes el més insignificant lucre material.

Molts esforços passant a frec del nostre, són morts de melangia; hem sentit en moltes ocasions el frissar de la mort veïna, però ha sigut la nostra major força un fé sens exemple, i hem esperat, hem esperat sens renunciar ni estar en vaga, hem esperat aprofitant tot moment d'acció per a mostrar viu el nostre intent. Heus-aquí doncs, la nostra força si alguna n'hem tinguda. Regular l'acció seguint les circumstancies; esperar serenament l'oportunitat dels fets favorables, sempre creients, sempre entusiastes, sempre disciplinats...

Així seguint, les coses han donat els seus toms naturals, i heus-aquí, que de sobte, la nostra Diputació Provincial que es desviu per tot allò que representa via de cultura, encarant-se amb les circumstancies i tractant de orientar en lo possible l'inquietut que per manca de base sofreix la nostra festa teatral, acut a l'idea de crear l'«Escola Catalana d'art dramàtic».

Si una de les idees fonamentals del «Teatre Intim» ha ésser la de crear elements per

al nostre Teatre Català, imagineu's com el «Teatre Intim», devia recullir la idea de la Diputació, iniciada per En Lluís Duràn i acollida entusiàsticament per tots els elements que la componen.

L'honor, l'alt honor me cabia d'ésser escollit per a dirigir aquella fundació, i una lligada espiritual venia a realitzar-se, entre dos ideals que anaven sens vacilació cap al mateix fi.

No volgueu pas saber com se és arribat a fer lo que s'ha fet. Adquirir una casa temporalment; endreçar-la amb tota la modestia que'ls medis han permès, posar-la en condicions de funcionar, oferint-ne bona part a l'Escola en lo que respecta a aules teòriques... Un veritable esforç, però el «Teatre Intim» devia fer això, les seves conviccions l'hi obligaven, fins no volguent saber on l'han de portar aquestes coses fetes sens poguer. Era un dever, i s'ha complert.

En poques paraules, doncs, queda clarament explicat lo que significa la nostra obra.

El «Teatre Intim», oferint-se sencer a l'obra de la Diputació Provincial.

Ans de saber això pel clar, és natural que molts s'hagin preguntat què'ns proposavem fer i com havíem anat a parar en aquells barris extrems, perquè no's daven compte de la nostra orientació mercantil, i és que no sabien que'ls nostres propòsits obeïen solament a un fi d'alta institució i no a cap altra cosa. Aquella casa serà L'Auditori del «Teatre Intim», posat en primer terme a disposició de la Escola, perquè entenem que l'aula principal pels deixebles és l'escenari de cara al públic. La Diputació dona l'Escola. El «Teatre Intim» dona el Teatre; fa de ric sense ser-ho, però en aquest món fan les coses els que no poden fer-les; d'altra manera se'n farien ben poques; a la bona de Déu i passi el que ell vulgui.

Aquest aspecte a part, senyors, aquell serà un teatre del que jo en disposo, però el meu entusiasme, la meua bona amistat, i el meu desinterés en bé de l'obra col·lectiva, fa que'l posi en mans de tots els meus companys, mestres, deixebles i artistes del de-

mà. Serà casa de tots els qui se sentin amb prou forces per a perseguir un ideal sens lucre immediat. En lloc d'iniciatives, d'intents, la avançada constant del nostre art teatral. En aquest sentit jo l'ofereixo ben sincerament a tots els que vegin clara la sinceritat de la meua oferta.

Seguint aquesta intenció s'ha invitat a tots els autors de Catalunya. Volíem saber de quines forces disposàvem per a confeccionar un plan artístic digne del nostre anhel; però aquesta, per lo vist, és una tasca molt llarga, i ens ha calgut resoldre-la com hem pogut més que com hauríem volgut; això és, tenir prop nostre tots els noms dels companys invitats. Però ans de parlar dels intents d'ordre teatral, precisa concretar els que tenim en el tocant a l'Escola, i una vegada aquests dos punts aclarits haurem dit tot ço que calia dir.

L'idea de l'«Escola d'Art Dramàtic Català» senyors, no obeeix al principi d'entomollament de cohibició d'aptituds, sinó que tendeix a una gestió d'orientació afable i expressiva que permeti a cada deixeble triomfar segons ses condicions li consentin.

Tenim al costat d'un plan teòric, altre que no us detallo d'exercicis pràctics que estimem d'un gran resultat, i volem posar en desenrotlló a partir de l'hora que'l deixeble ingressi a l'Escola. La disciplina escènica; el renovament complert dels hàbits interiors que dignifiquen el comès de l'actor, tenen per a nosaltres una importància capdal, com la té així mateix la comunió que se estableix entre el públic i l'interpret dels seus sentiments.

(Acabarà).

De la Premsa

Sobre la descentralización

El fracaso del Estado

La constitución de la Mancomunidad catalana es motivo de orgullo legítimo y de satisfacción justa para cuantos, en uno y otro campo y desde las varias jerarquías de la vida, hemos luchado por su triunfo. Orgullo, porque previmos anticipadamente que prevalecería y debe ufanarnos haber sondeado con mayor perspicacia que algunos de nuestros compañeros de combate los arcanos de lo porvenir. Satisfacción porque, firmes creyentes en el beneficio que el resurgir de las personalidades regionales granjea al interés colectivo, esperamos que los obstáculos que hasta ahora se han opuesto a ello en las demás regiones, queden allanados y el camino franco para ir hasta el remate. Porque esto es una obra que empieza, no una contienda que acaba.

Hace quince años escribía yo los primeros artículos en pro de la resurrección regional,

y principalmente catalana. Fué con ocasión de un libro publicado a raíz del viaje del señor Dato a Cataluña, y titulado *Peligro Nacional*. Por entonces, era cerrada y sañuda la hostilidad hacia todo cuanto tendiera al regionalismo. Y, en el juicio de la mayoría de la gente de aquende el Ebro, regionalismo era un equivalente de separatismo. Toda la tentativa de reivindicar la propia personalidad era combatida con razonamientos análogos a los que emplearía un amo contra todo anhelo de emancipación de sus siervos. Que así discurriera la oligarquía imperante, no era extraño. Pero ¿cómo no admirarse de que las demás regiones españolas, siervas también de un centralismo que para sostenerse necesita apoyarse en confusiones tan absurdas como la identificación de la unidad de la patria con la unidad del mundo, participaran de aquellos senti-

= EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES =

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 • Economia. Veritat en els preus

Important:

La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.— NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fora.

mientos hostiles hacia un ansia que para ellas era también la única esperanza de verdadera libertad?

El origen de esa paradoja del sentimiento público se hallaba en otra confusión: la idea de que España es sólo Castilla. Y los que amamos nuestra patria; los que verdaderamente ponemos a España sobre cada una de las antiguas regiones, no podíamos asentir a semejante restricción de su grandeza. España no es Castilla que somete a otras regiones. Castilla y Cataluña, y cada una de las demás comarcas españolas, son por igual componentes de aquella superior entidad que el curso de la historia ha fabricado. Ante la unidad nacional, idénticas prerrogativas tienen Cataluña y Castilla, Aragón y Andalucía, cualquiera que sea el grado de amor que hacia esas prerrogativas sienten sus respectivos hijos. La nación plena, el alma nacional no se vincula en uno sólo de esos territorios: es el compuesto de todos esos espíritus regionales; y aherrojar uno de ellos, sofocarlo, matarlo, es disminuir la patria, es cercenar uno de sus florones, es obra contraria al verdadero patriotismo que tiene bastante amplitud para que, dentro de él, se muevan personalidades distintas a quienes asocie un común sentimiento, personalidades con todas las naturales expansiones, en la lengua, en el derecho, en el ideal, que para grandeza común tenga cada una.

Pero estas ideas yacían en la penumbra sentimental. Lo que se proclamaba como fundamento de la hostilidad hacia el regionalismo era la fe en la eficacia del Estado. Hubo un tiempo, período de más cultura política que la actual, en que los hombres directores, al apreciar los males colectivos, al deplorar la postración de nuestro pueblo en todas aquellas actividades cuyo fruto común es la civilización, ponían sus ojos en el renacimiento de la iniciativa individual. Hallábanse convencidos de que no es el poder público quien levanta las naciones, sino el esfuerzo de cada uno de sus hijos, laborando por su propia resurrección; y que la misión de aquél se limita a procurar la coordinación jurídica de aquellas actividades individuales, removiéndolos obstáculos que se opusieran a los despliegues de estas y anticipando moldes legales donde fácilmente se vaciaran. Con la agravación de los males colectivos aquella fe en la obra individual se oscureció. Y entonces apareció la diversidad de los ideales políticos entre diferentes regiones, diversidad engendrada conjuntamente por las influencias históricas y por la respectiva estructura social.

La más notoria fué entre Cataluña y el resto de las regiones españolas, singularmente las centrales meridionales sujetas todavía a un feudalismo que embota el espíritu y enflaquece la voluntad. Cataluña individualista, confiada en el valer de la energía individual; las otras regiones abatidas y desengañadas, mirando al Poder público como Providencia de la cual impetrar todos los beneficios. Esa contraposición de dos estados de ánimo, mejor dicho, de dos ánimos diferentes, es la que se refleja en un libro que a esta hora no debe ser olvidado: *Entre dos Españas*, de Miguel de los Santos Oliver. Y de ese antagonismo ha provenido en el orden político el más intenso vigor de esta lucha por la vuelta a una organización regional. El espíritu catalán ha pugnado para abrirse paso entre una legislación cesarista hasta crear aquellos órganos que le

permitieran manifestarse en el ámbito público. Provisionalmente, los ha encontrado en la mancomunidad. Con ella aparece en el mundo director, da ejemplo a las demás regiones, señala el camino para que vuelva a circular por todo el cuerpo de la patria el vivificante espíritu de una verdadera y sana libertad, evadida de la cárcel que el despotismo de las oligarquías, enemigo del pueblo, le había forjado.

Sin embargo, a estas horas, lustros después de aquel momento en que se ponía la esperanza en el Estado, aun hay quien se proclama creyente en la virtud de éste. Aun hoy se ha dicho desde cátedras autorizadas que hay que oponerse al regionalismo porque debilita al Estado; y que éste es el órgano de la justicia y de la cultura. Un Estado que se asiente sobre las libertades locales y regionales, constituido por la voluntad concorde y por la comunidad de sentimiento de todas aquellas personalidades inferiores en magnitud, pero anteriores en el tiempo y en el desarrollo de la vida social, pudiera serlo. Pero no es ese el Estado de que hablan; sino del Estado actual, poder ingente que se alza en medio de la sociedad como un árbol soberbio en la llanura y que, como éste, robando con su frondosa copa la luz del sol y con sus raíces la savia de la tierra, no cobija sino mata.

Y ¿qué puede ser más patente que el absoluto fracaso del Estado? Cuando la ofuscación antiregionalista no se opone, cuando no ciegan las mentes de los unitarios atavismos conquistadores, para los cuales las doctrinas políticas modernas son como las vestiduras ciudadanas sobre los rudos miembros de un salvaje, ellos mismos nos pintan el cuadro de la vida política contemporánea, irrefutable acusación contra el Estado, prueba inconcusa de su invencible ineptitud. ¡Órgano de justicia! preguntad a las infelices muchedumbres rurales, a las tristes aldeas donde la iniquidad es el último eslabón

de una cadena cuyo primero está asido en la Puerta del Sol. ¡Órgano de cultura! respondan las cifras de analfabetos; hablen las muertas aptitudes de nuestros artesanos, de aquellos gremios de cuya pericia y bienestar tantas reliquias quedan entre las páginas de la historia y en los monumentos que el ingenuo fervor de almas creyentes levantó en homenaje a Dios. ¡Órgano de bienestar! díganlo los muertos de hambre y frío de estos días, en las calles de Madrid, leves signos visibles del gran océano de miseria abyecta y desesperada en que está sumergida esta ciudad centralista y bien pudiera decirse que esta nación unitaria. ¡Órgano de reparación social! ¿caso soporta comparación el vivir de las clases menesterosas actuales con el de aquellos otros siglos de la pujanza menestral, en que, apenas concluida la reconquista del territorio, el espíritu y el cuerpo de las diversas regiones únicas se derramó victorioso por dos continentes?

El Estado actual no es, ciertamente, único responsable de ese decaimiento. Pero ¿puede negarse que ha sido impotente para impedirlo? ¿Cómo podrá esperarse que remediará lo que no ha sabido evitar? De la muerte de las actividades españolas ha ido surgiendo el Estado cesarista moderno, como de una tumba una flor monstruosa. Y en sus cimas, como fruto legítimo de esa antinatural concentración de poderes y de su perenne lucha contra la vitalidad nacional, aparece lo que es la política contemporánea, lo que todos sabemos que es aunque algunos lo callen: cenagal donde todo recto propósito se esteriliza, donde toda voluntad firme se embota o se quebranta, donde todo noble anhelo del corazón es como extraviado peregrino por tierras desamparadas y hostiles. En el frontis del Estado moderno no puede escribirse más que una palabra: «Corrupción.»

BALDOMERO ARGENTE

(De *La Vanguardia*).

De los centros políticos

Los hay de todas clases y condiciones.

En tal número, que no pueden contarse. De variedad infinita. ¿Quién puede clasificar las pequeñas «capillas» y los «grandes templos», donde se «ofici»?

En ninguna ciudad del mundo señalase un fenómeno semejante, una intensidad tan extraordinaria—¿y por qué no decirlo?—tan estéril de vida social.

La pujanza de las agrupaciones políticas se mide por el número de «centros», que han podido organizar.

Son los casinos los termómetros que marcan el grado de pasión reinante. El éxito de las propagandas, el resultado de las elecciones, se cifra en esos organismos, amañados muchos, inútiles o perturbadores, de la vida ciudadana, los más

Para formarse una idea de este interesante aspecto de la vida social de nuestra urbe, hay que remontarse a los tiempos heroicos de la revolución francesa, cuando París bullía y al calor de una fermentación frenética de los espíritus, se formaban «reuniones políticas», en las que—al principio,—no se

hablaba de otra cosa que de los abusos que se debían extirpar, de las reformas que convenía introducir y de la Constitución que era preciso establecer.

La fiebre de la libertad engendró entonces los famosos «clubs», que sobre deshonrar con sus crímenes la Revolución, establecieron la anónima tiranía de cien sectas, de los bretones, en cuyo seno se hacía una «política de caverna», según la frase del buen Sieyès, de los «Cordeliers», club de cien clubs, establecido entre cafés, lupanares y garitos, de los «faldenses», cuya moderación relativa les hizo impopulares y por ende impotentes, de los «Jacobinos», siniestra mansión de frailes, trocada en antro de estrecha y húmeda escalerilla y sórdido local, donde Robespierre y Saint Just, bajó la capa de la austeridad, más que fecundas iniciaciones revolucionarias o reformadoras, hicieron de la delación una política, y de la vigilancia la policía vengadora del terror.

Pero aquellos históricos centros políticos, buenos o malos, chorreantes de sangre, llenos de descamisados o fanáticos, de gentes ruines y rapaces, ambiciosos o simplemente sanguinarios, compuestos de hombres de co-

razón y de bandidos, con sus poetas, escritores y tribunos, alguno de ellos genial— como Dantón,— ofrecieron el interés romántico de un drama humano, el sello de grandeza de la más sublime de las tragedias sociales.

¿Pero sirven a las «ideas» o los «partidos» nuestros centros políticos? ¿Contribuyen acaso a la cultura ciudadana?

No contestemos en términos absolutos, si en nuestros juicios ha de resplandecer aquel grado de imparcialidad que los acerca a la justicia.

De todo hay en la viña del Señor.

Y no sería cuerdo ni justo negar que existan «centros políticos» merecedores de loa, dignos de todos los respetos. Los engendrará el amor a las ideas o a la cultura, y como todos los frutos del amor, tuvieron vida lozana y robusta, hasta que el cansancio o el desengaño perturbaron la convivencia.

Pero, por regla general, nuestros «centros políticos», nuestros innúmeros «casinos», «nacen» cuando conviene a unos cuantos y «mueren» cuando a estos cuantos no les conviene que actúe el núcleo o fuerza que les ayudó a alcanzar el fin que se proponían.

Este es el sino, esta es la historia de la mayoría de nuestros centros políticos.

Son flores de un día, que se agostan al finir la primavera de una ambición.

Los arrivistas acuden a los centros como las abejas, en enjambre, a los pétalos azucarados, o como las mariposas que, aturdidas, revolotean en torno de la llama, hasta consumirse.

Extraída la miel de la concupiscencia, no quedan en los casinos de las aprovechadas abejas, más que los agujones y de las brillantes mariposas el raudo vuelo de los verbalismos infecundos.

Nuestros centros políticos se parecen todos como una gota de agua a otra gota. Las etiquetas que ostentan serán distintas, diverso el matiz, de variados colores las banderas que flamean en su salón de sesiones, entre retratos de apóstoles mal parecidos y cromos alegóricos.

En el fondo—caricaturas grotescas de los clubs revolucionarios,— usurpan a los elementos superiores de los partidos la función directora y sustraen al sufragio sus derechos intangibles.

Son ellos los confeccionadores de las candidaturas y candidatura acordada por los centros—nadie lo ignora—es candidatura de selección al revés, impuesta a los jefes, que la sancionarán por miedo a la impopularidad, y candidatura impuesta, será votada sin remisión, con disciplina de rebaño, por el cuerpo electoral.

Los escritores de los partidos, sus leaders más elocuentes, sus hombres superiores, moral o intelectualmente, «proponen», pero los otros «disponen».

Son ellos, en definitiva, los que pronuncian la última palabra, y en ellos declinan poco a poco los partidos la soberanía.

Son el gobierno de los anónimos. El triunfo de los mediocres. La apoteosis de los audaces.

Por ellos, con ellos y para ellos, se mar-

cha y se llega, a la conquista de la roja banda del regidor, única preocupación, suprema idealidad de la mayor parte de los centros políticos.

Extraña, abigarrada en su composición. Al lado de los infelices, de los puros y honrados, capaces de todas las abnegaciones, convencidos o fanáticos, los roídos por la empleomanía, los «vivos», los que habiendo ya atrapado un empleo, necesitarán agarradores, quien les ampare o quien les empuje.

Comienzan los centros su vida social llena de ilusiones, de altos fines y generosas iniciativas—bajo la presidencia venerable del prohombre más prestigioso del partido. Luego se apoderarán de la Junta directiva los audaces hasta que la decadencia económica, las deudas, el déficit, eleva al «eterno caballo blanco», al rico de la casa, al «indiano» del partido, que será amable y espléndido y se dejará sablear, hasta que los «correligionarios», eligiéndole concejal, hayan satisfecho su vanidad o su ambición.

Más que políticos, son electoreros. En lugar de auxiliares de una acción social, son núcleos disolventes, nidos de disputas, fermento de disidencias, refugio de pedigüños, hornos donde se amasa el pan amargo de las banderías, que desgobiernan la ciudad y envilecen la democracia.

EMILIO JUNOY.

Senador del Reino.

(El Día Gráfico)

= Camisería
i Corbatería

== Boquería-32

:: BARCELONA ::

ESPECIALITAT ==
en CAMISES a MIDA

GRAN BARATURA
== de PREUS

AIGUES MINERALS NATURALS
 de la
SOCIETAT ANÓNIMA
VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i **no fonts de origen**.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º**

LA HISPANO SUIÇA
 Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
 Carretera de Ribas, 279
 (SAGRERA)
 Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
 (PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpids i els mes econòmics de essència neumàtics.

Chassis per òmnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitàries.

Per transports de 1 1/2, i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de nàufregs i auxiliars de barco de pesca.

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

Lámpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
 Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
 Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
 —Corts Catalanes, 401—
 Barcelona